

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (siódma izba)

z dnia 28 kwietnia 2022 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) – Rozporządzenie (UE) nr 1305/2013 – Wsparcie rozwoju obszarów wiejskich przez EFRROW – Artykuł 30 – Płatności dla obszarów Natura 2000 – Zakres stosowania – Wniosek o przyznanie pomocy z tytułu mikrorezerwatu utworzonego w lesie niestanowiącym części sieci Natura 2000, w celu przyczynienia się do zapewnienia ochrony jednego gatunku dzikiego ptactwa – Rozporządzenie (UE) nr 702/2014 – Wyłączenie grupowe niektórych systemów pomocy na rzecz sektorów rolnego i leśnego – Stosowanie do pomocy współfinansowanej ze środków Unii Europejskiej – Niezastosowanie do przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji

W sprawie C-251/21

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Augstākā tiesa (Senāts) (sąd najwyższy, Łotwa) postanowieniem z dnia 21 kwietnia 2021 r., które wpłynęło do Trybunału w tym samym dniu, w postępowaniu:

„Piltenes meži” SIA

przeciwko

Lauku atbalsta dienests,

TRYBUNAŁ (siódma izba),

w składzie: J. Passer (sprawozdawca), prezes izby, F. Biltgen i N. Wahl, sędziowie,

rzecznik generalny: A. Rantos,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

– w imieniu rządu łotewskiego – K. Pommere, J. Davidoviča i E. Bārdiņš, w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: łotewski.

– w imieniu Komisji Europejskiej – V. Bottka, C. Hermes i A. Sauka, w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,
wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni, po pierwsze, art. 30 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 (Dz.U. 2013, L 347, s. 487; sprostowanie Dz.U. 2016, L 130, s. 1) i, po drugie, rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 702/2014 z dnia 25 czerwca 2014 r. uznającego niektóre kategorie pomocy w sektorach rolnym i leśnym oraz na obszarach wiejskich za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 [TFUE] (Dz.U. 2014, L 193, s. 1).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy spółką „Piltenes meži” SIA a Lauku atbalsta dienests (urzędem ds. wspierania obszarów wiejskich, Łotwa) w przedmiocie decyzji, w której urząd ten odmówił przyznania tej spółce pomocy w celu zrekompensowania kosztów i utraconych dochodów związanych z istnieniem w należącym do niej lesie mikrorezerwatu utworzonego w celu przyczynienia się do zapewnienia ochrony jednego gatunku dzikiego ptactwa.

Ramy prawne

Prawo Unii

Dyrektywa 92/43/EWG

- 3 Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.U. 1992, L 206, s. 7) weszła w życie w dniu 10 czerwca 1992 r.
- 4 Zgodnie z art. 3 ust. 1 i 3 tej dyrektywy:

„1. Zostanie stworzona spójna europejska sieć ekologiczna specjalnych obszarów ochrony, pod nazwą Natura 2000. Ta sieć, złożona z terenów, na których znajdują się typy siedlisk przyrodniczych wymienione w załączniku I i siedliska gatunków wymienione w załączniku II, umożliwi zachowanie tych typów siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków we właściwym stanie ochrony w ich naturalnym zasięgu lub, w stosownych przypadkach, ich odtworzenie.

Sieć Natura 2000 obejmie specjalne obszary ochrony sklasyfikowane przez państwa członkowskie zgodnie z dyrektywą [Rady] 79/409/EWG [z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz.U. 1979, L 103, s. 1)].

[...]

3. Państwa członkowskie, w razie potrzeby, podejmują starania w celu poprawy ekologicznej spójności Natury 2000 poprzez zachowanie oraz, w stosownych przypadkach, rozwinięcie cech krajobrazu o dużym znaczeniu dla dzikiej fauny i flory, jak to określono w art. 10”.

5 Artykuł 10 dyrektywy 92/43 przewiduje:

„Państwa członkowskie, planując zagospodarowanie terenów i formułując politykę rozwoju, w szczególności mając na względzie poprawę ekologicznej spójności sieci Natura 2000, dążą tam gdzie uznają to za konieczne, do pobudzania [zachęcania do] zagospodarowywania elementów krajobrazu, które mają duże znaczenie dla dzikiej fauny i flory.

Są to elementy, które ze względu na swą liniową lub ciągłą strukturę (takie jak rzeki i ich brzegi albo tradycyjne systemy oznaczania granic terenu) bądź pełnią funkcję ostoi (takie jak stawy lub niewielkie lasy) są istotne dla migracji, rozprzestrzeniania i wymiany genetycznej dzikich gatunków”.

Dyrektywa 2009/147/WE

6 Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz.U. 2010, L 20, s. 7), która uchyliła i zastąpiła dyrektywę 79/409, weszła w życie w dniu 15 lutego 2010 r.

7 Artykuł 2 dyrektywy 2009/147 stanowi, że „[p]aństwa członkowskie podejmują wszelkie niezbędne środki w celu zachowania populacji gatunków określonych w art. 1 na poziomie, który odpowiada w szczególności wymogom ekologicznym, naukowym i kulturowym, mając na uwadze wymogi ekonomiczne i rekreacyjne lub w celu dostosowania populacji tych gatunków do tego poziomu”.

8 Artykuł 3 wspomnianej dyrektywy przewiduje:

„1. W świetle wymogów określonych w art. 2, państwa członkowskie podejmują wszelkie niezbędne środki w celu ochrony, zachowania lub przywrócenia wystarczającej różnorodności i obszaru naturalnych siedlisk wszystkich gatunków ptactwa, określonych w art. 1.

2. Ochrona, zachowanie i przywracanie biotopów i naturalnych siedlisk obejmuje przede wszystkim następujące środki:

a) stworzenie obszarów ochrony;

b) utrzymanie i gospodarowanie, zgodnie z potrzebami ekologicznymi naturalnych siedlisk w ramach stref ochronnych i poza nimi;

[...]”.

Rozporządzenie nr 1305/2013

9 Rozporządzenie nr 1305/2013 stosuje się od dnia 1 stycznia 2014 r.

10 Motywy 24 i 56 tego rozporządzenia mają następujące brzmienie:

„(24) Powinno się w dalszym ciągu przyznawać rolnikom i posiadaczom lasów wsparcie ze względu na doświadczane przez nich na danych obszarach szczególne niedogodności, wynikające z wdrażania [dyrektywy 2009/147] i [dyrektywy 92/43], oraz w celu przyczynienia się do skutecznego zarządzania obszarami Natura 2000. Należy również udostępniać rolnikom wsparcie, aby pomóc im w uporaniu się z niedogodnościami na obszarach znajdujących się w dorzeczach, wynikającymi z wdrażania [dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz.U. 2000, L 327, s. 1)]. [...]

[...]

(56) Do wsparcia działań dotyczących rozwoju obszarów wiejskich w ramach niniejszego rozporządzenia powinny mieć zastosowanie art. 107, 108 i 109 TFUE. Niemniej jednak, ze względu na szczególny charakter sektora rolnictwa, te postanowienia TFUE nie powinny mieć zastosowania do działań dotyczących rozwoju obszarów wiejskich odnoszących się do operacji wchodzących w zakres stosowania art. 42 TFUE, które są przeprowadzane na mocy niniejszego rozporządzenia i zgodnie z nim, ani do płatności dokonywanych przez państwa członkowskie, mających stanowić dodatkowe krajowe finansowanie operacji na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, którym przyznano wsparcie unijne i które wchodzą w zakres stosowania art. 42 TFUE”.

11 Tytuł I rozporządzenia nr 1305/2013, opatrzony nagłówkiem „Cele i strategia”, obejmuje w szczególności art. 1 tego rozporządzenia, zatytułowany „Przedmiot”, który stanowi w ust. 1:

„Niniejsze rozporządzenie ustanawia ogólne przepisy regulujące wsparcie Unii dla rozwoju obszarów wiejskich, finansowane z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich [(EFRROW)] [...]. Niniejsze rozporządzenie określa cele, do realizacji których ma przyczynić się polityka rozwoju obszarów wiejskich, oraz odpowiednie priorytety unijne w zakresie polityki rozwoju obszarów wiejskich. W niniejszym rozporządzeniu nakreśla się kontekst strategiczny polityki rozwoju obszarów wiejskich oraz określa się działania, jakie należy podjąć w celu realizacji polityki rozwoju obszarów wiejskich. Ponadto ustanawia ono przepisy dotyczące programowania, tworzenia sieci kontaktów, zarządzania, monitorowania i ewaluacji na podstawie obowiązków dzielonych przez państwa członkowskie i Komisję oraz przepisy służące zapewnieniu koordynacji EFRROW z innymi instrumentami unijnymi”.

12 Tytuł II tego rozporządzenia, opatrzony nagłówkiem „Programowanie”, zawiera w szczególności art. 6 tego rozporządzenia, opatrzony nagłówkiem „Programy rozwoju obszarów wiejskich”, który przewiduje:

„1. EFRROW działa w państwach członkowskich poprzez programy rozwoju obszarów wiejskich. W ramach tych programów wdraża się strategię mającą na celu realizację priorytetów unijnych w zakresie rozwoju obszarów wiejskich poprzez zbiór działań określonych w tytule III. Wsparcie z EFRROW wykorzystuje się do osiągnięcia celów w zakresie rozwoju obszarów wiejskich realizowanych poprzez priorytety unijne.

2. Państwo członkowskie może przedłożyć jednolity program dla całego swojego terytorium albo zbiór programów regionalnych. W należycie uzasadnionych przypadkach, państwo członkowskie może ewentualnie przedłożyć program krajowy i zbiór programów regionalnych. [...]

3. Państwa członkowskie posiadające programy regionalne mogą również przedłożyć do zatwierdzenia [...] krajowe ramy zawierające elementy wspólne dla tych programów regionalnych bez przydzielania oddzielnych środków budżetowych.

Ramy krajowe państw członkowskich posiadających programy regionalne mogą również zawierać tabelę przedstawiającą, w podziale na regiony i lata, całkowity wkład EFRROW na rzecz danego państwa członkowskiego w całym okresie programowania”.

- 13 W tytule III wspomnianego rozporządzenia, opatrzonym nagłówkiem „Wsparcie rozwoju obszarów wiejskich”, wskazano w jego rozdziale I zespół działań, wśród których figuruje między innymi działanie przewidziane w art. 30 tego rozporządzenia, zatytułowanym „Płatności dla obszarów Natura 2000 i płatności związane z [dyrektywą 2000/60]”, którego ust. 1, 2 i 6 mają następujące brzmienie:

„1. Wsparcie w ramach tego działania udzielane jest rocznie na hektar użytków rolnych lub na hektar lasu w celu rekompensowania beneficjentom dodatkowych kosztów i utraconych dochodów w wyniku niedogodności na danych obszarach, związanych z wdrażaniem dyrektyw [92/43], [2009/147] oraz [dyrektywy 2000/60].

[...]

2. Wsparcia udziela się rolnikom oraz prywatnym posiadaczom lasów i stowarzyszeniom prywatnych posiadaczy lasów. W należycie uzasadnionych przypadkach wsparcie może także być udzielane innym zarządcom gruntów.

[...]

6. Do płatności kwalifikują się następujące obszary:

- a) obszary rolne i leśne sieci Natura 2000 wyznaczone zgodnie z dyrektywami [92/43] i [2009/147];
- b) inne wyznaczone obszary ochrony środowiska, na których mają zastosowanie środowiskowe ograniczenia działalności rolnej lub leśnej, przyczyniające się do wdrażania art. 10 dyrektywy [92/43], pod warunkiem że obszary te w każdym programie rozwoju obszarów wiejskich nie przekraczają 5% powierzchni wyznaczonych obszarów Natura 2000 objętych jego zasięgiem terytorialnym;

[...]”.

- 14 Tytuł VIII rozporządzenia nr 1305/2013, noszący nagłówek „Przepisy dotyczące konkurencji”, zawiera w szczególności art. 81 i 82 tego rozporządzenia.

- 15 Zgodnie z art. 81 tego rozporządzenia, zatytułowanym „Pomoc państwa”:

„1. O ile przepisy niniejszego tytułu nie stanowią inaczej, do wsparcia udzielanego przez państwa członkowskie na rozwój obszarów wiejskich mają zastosowanie art. 107, 108 i 109 TFUE.

2. Artykuły 107, 108 i 109 TFUE nie mają zastosowania do płatności dokonywanych przez państwa członkowskie na podstawie niniejszego rozporządzenia i zgodnie z nim, ani do

dotatkowego finansowania krajowego, o którym mowa w art. 82, w ramach stosowania art. 42 TFUE”.

- 16 Artykuł 82 wspomnianego rozporządzenia, zatytułowany „Dodatkowe finansowanie krajowe”, stanowi:

„Płatności dokonywane przez państwa członkowskie w związku z operacjami wchodzącymi w zakres stosowania art. 42 TFUE i mające na celu zapewnienie dodatkowego finansowania rozwoju obszarów wiejskich, dla których wsparcie unijne przyznawane jest w dowolnym momencie w okresie programowania, ujęte są przez państwa członkowskie w programie rozwoju obszarów wiejskich [...] oraz, w przypadku gdy spełniają kryteria na mocy niniejszego rozporządzenia, są zatwierdzane przez Komisję”.

Rozporządzenie nr 702/2014

- 17 Rozporządzenie nr 702/2014 weszło w życie w dniu 1 lipca 2014 r.

- 18 Motywy 16 i 60 tego rozporządzenia mają następujące brzmienie:

„(16) Pomoc przyznawana przedsiębiorstwom znajdującym się w trudnej sytuacji powinna być wyłączona z zakresu niniejszego rozporządzenia, ponieważ pomoc taka powinna być poddawana ocenie pod kątem zgodności z wytycznymi dotyczącymi pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw [...], w celu uniknięcia przypadków obchodzenia wspomnianych wytycznych [...].

[...]

(60) Leśnictwo stanowi integralny element rozwoju obszarów wiejskich. Komisja zastosowała art. 107 i 108 [TFUE] do przedsiębiorstw prowadzących działalność w sektorze leśnym w wielu decyzjach, w szczególności w kontekście wdrażania wytycznych Wspólnoty w sprawie pomocy państwa w sektorze rolnym i leśnym na lata 2007–2013. [...] W świetle znacznego doświadczenia Komisji w stosowaniu tych wytycznych w odniesieniu do przedsiębiorstw prowadzących działalność w sektorze leśnym, w celu uproszczenia procedur – przy równoczesnym zapewnieniu skutecznego nadzoru i monitorowania ze strony Komisji – Komisja powinna skorzystać z uprawnień przyznanych jej na mocy rozporządzenia [Rady] (WE) nr 994/98 [z dnia 7 maja 1998 r. dotyczącego stosowania art. 107 i 108 TFUE do niektórych kategorii horyzontalnej pomocy państwa (Dz.U. 1998, L 142, s. 1)] w odniesieniu do pomocy w sektorze leśnym. Jak wynika z doświadczeń Komisji, pomoc przyznana w sektorze leśnym na środki stanowiące elementy programów rozwoju obszarów wiejskich, czy to współfinansowana z EFRROW, czy przyznana jako dodatkowe finansowanie krajowe takich współfinansowanych środków, nie zakłóca znacząco konkurencji na rynku wewnętrznym. [...] W niniejszym rozporządzeniu należy określić jasne warunki dotyczące zgodności tych środków z rynkiem wewnętrznym. Warunki te powinny być w największym możliwym zakresie zgodne z zasadami określonymi w rozporządzeniu [nr 1305/2013] oraz w aktach delegowanych i wykonawczych przyjętych na podstawie wymienionego rozporządzenia”.

19 Artykuł 1 rozporządzenia nr 702/2014, stanowiący część rozdziału I tego rozporządzenia, stanowi:

„1. Niniejsze rozporządzenie ma zastosowanie do następujących kategorii pomocy:

[...]

e) pomoc na rzecz leśnictwa.

[...]

3. Niniejsze rozporządzenie nie ma zastosowania do pomocy na rzecz:

a) sektora leśnego, która nie jest współfinansowana z EFRROW ani przyznawana jako dodatkowe finansowanie krajowe na takie współfinansowane środki, [...]

[...]

6. Niniejsze rozporządzenie nie ma zastosowania do przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji, z wyłączeniem:

a) pomocy na wyrównanie szkód spowodowanych przez klęski żywiołowe [...], pomocy na wyrównanie kosztów zwalczania chorób zwierząt [...] oraz pomocy na usuwanie i zniszczenie padłych zwierząt gospodarskich [...]

b) pomocy związanej z następującymi zdarzeniami, o ile dane przedsiębiorstwo znalazło się w trudnej sytuacji z powodu strat lub szkód spowodowanych przez przedmiotowe zdarzenie:

(i) pomocy na wyrównanie szkód spowodowanych przez niekorzystne zjawiska klimatyczne porównywalne do klęsk żywiołowych [...]

(ii) pomocy na pokrycie kosztów zwalczania chorób zwierząt oraz szkodników roślin oraz wyrównanie szkód poniesionych w wyniku chorób zwierząt lub spowodowanych przez szkodniki roślin [...]

(iii) pomocy na naprawę szkód związanych ze zniszczeniami lasów wskutek pożarów, klęskami żywiołowymi, niekorzystnymi zjawiskami klimatycznymi porównywalnymi do klęsk żywiołowych, szkodnikami roślin, katastrofami i zdarzeniami związanymi ze zmianą klimatu [...].”

20 W art. 2 pkt 14 tego rozporządzenia, również stanowiącym część rozdziału I tego rozporządzenia, zdefiniowano w następujący sposób wyrażenie „przedsiębiorstwo znajdujące się w trudnej sytuacji”:

„»przedsiębiorstwo znajdujące się w trudnej sytuacji« oznacza przedsiębiorstwo, wobec którego zachodzi co najmniej jedna z poniższych okoliczności:

a) w przypadku spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (innej niż [małe lub średnie przedsiębiorstwo (MŚP)], które istnieje od mniej niż trzech lat), jeżeli ponad połowa jej subskrybowanego kapitału zakładowego została utracona wskutek skumulowanych strat. Taka sytuacja ma miejsce, gdy w wyniku odliczenia skumulowanych strat od rezerw (i wszystkich innych elementów uznawanych za część środków własnych przedsiębiorstwa) powstaje ujemna skumulowana kwota, która przekracza połowę subskrybowanego kapitału zakładowego. [...]

[...]”.

Prawo łotewskie

Ustawa o ochronie gatunków i siedlisk

- 21 Sugu un biotopu aizsardzības likums (ustawa o ochronie gatunków i siedlisk) z dnia 16 marca 2000 r. (*Latvijas Vēstnesis*, 2000, nr 121/122) zawiera art. 10, zatytułowany „Prawo właścicieli lub użytkowników gruntów do otrzymania rekompensaty”, którego ust. 2 stanowi: „[w]łaściciele gruntów mogą ubiegać się o przewidzianą w ustawie rekompensatę z tytułu ograniczeń prowadzenia działalności gospodarczej w mikrorezerwatach”.

Ustawa o rozwoju obszarów wiejskich

- 22 Lauksaimniecības un lauku attīstības likums (ustawa o rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich) z dnia 7 kwietnia 2004 r. (*Latvijas Vēstnesis*, 2004, nr 64) zawiera art. 5, którego ust. 4, 7 i 8 mają następujące brzmienie:

„4. Szczegółowe zasady przyznawania pomocy państwa i [Unii] na rzecz rolnictwa oraz szczegółowe zasady przyznawania pomocy państwa i [Unii] na rzecz rozwoju obszarów wiejskich i rybołówstwa ustala rada ministrów. [...]

[...]

7. Rada ministrów określa szczegółowe zasady zarządzania i kontroli pomocy państwa i [Unii] na rzecz rolnictwa, jak również zasady zarządzania i kontroli pomocy państwa i [Unii] na rzecz rozwoju obszarów wiejskich i rybołówstwa.

8. Rada ministrów ustala szczegółowe zasady zarządzania Europejskim Funduszem Rolniczym Gwarancji, [EFRROW] i Europejskim Funduszem Rybackim, a także kompetencje i obowiązki organów, które uczestniczą w zarządzaniu tymi funduszami”.

Ustawa o rekompensatach z tytułu ograniczeń działalności gospodarczej na obszarach ochrony

- 23 Artykuł 2 ust. 3 Likums „Par kompensāciju par saimnieciskās darbības ierobežojumiem aizsargājamās teritorijās” (ustawy o rekompensatach z tytułu ograniczeń prowadzenia działalności gospodarczej na obszarach ochrony) z dnia 4 kwietnia 2013 r. (*Latvijas Vēstnesis*, 2013, nr 74) przewiduje, że „[w]ypłata rocznej pomocy z tytułu ograniczeń działalności gospodarczej w mikrorezerwatach może być udzielana zgodnie z procedurami określonymi w przepisach dotyczących przyznawania wsparcia na rzecz rozwoju rolnictwa z odpowiednich funduszy [Unii]”.
- 24 W art. 4 ust. 2 tej ustawy przewidziano również, że „[r]ekompensaty wypłacane z funduszy [Unii] są zarządzane zgodnie z przepisami dotyczącymi przyznawania pomocy [Unii]”.

Rozporządzenie rady ministrów nr 171/2015

25 Punkt 1 Ministru kabineta noteikumi Nr. 171 „par valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanu, administrēšanu un uzraudzību vides, klimata un lauku ainavas uzlabošanai 2014.–2020. gada plānošanas periodā” (rozporządzenia rady ministrów nr 171 w sprawie zasad przyznawania wsparcia krajowego i wsparcia z Unii Europejskiej przeznaczonego na poprawę stanu środowiska, klimatu i obszarów wiejskich w okresie programowania 2014–2020, a także zarządzania tym wsparciem i jego monitorowania) z dnia 7 kwietnia 2015 r. (*Latvijas Vēstnesis*, 2015, nr 76, zwanego dalej „rozporządzeniem rady ministrów nr 171/2015”), które to rozporządzenie zostało przyjęte na podstawie art. 5 ust. 4 i 7 ustawy o rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich, stanowi:

„Niniejsze rozporządzenie określa szczegółowe zasady przyznawania, zarządzania i kontroli pomocy państwa i [Unii] na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, między innymi w celu wsparcia środków poprawy środowiska naturalnego i krajobrazu, które to środki są stosowane zgodnie z:

1.1. [r]ozporządzeniem [nr 1305/2013]

[...]

1.8. [r]ozporządzeniem [nr 702/2014]

[...]”.

26 Punkt 2 rozporządzenia rady ministrów nr 171/2015 stanowi:

„Wsparcie rozwoju obszarów wiejskich w celu poprawy stanu środowiska, klimatu i obszarów wiejskich jest przyznawane na rzecz następujących środków [...]:

[...]

2.3. »Płatności dla obszarów Natura 2000 i płatności związane z dyrektywą [2000/60]« w ramach środka »Rekompensaty dla obszarów leśnych Natura 2000« [...]

[...]

2.6. »Przyznanie pomocy w ramach środka ‘Rekompensaty dla obszarów leśnych sieci Natura 2000’«.

[...]”.

27 Zgodnie z pkt 56 rozporządzenia rady ministrów nr 171/2015:

„Obszar kwalifikujący się do wsparcia w ramach tego środka jest obszarem leśnym (z wyłączeniem torfowisk):

56.1. włączonym do wykazu obszarów [sieci Natura 2000] zgodnie z art. 30 ust. 6 lit. a) rozporządzenia nr 1305/2013 [...]

56.2. położonym w mikrorezerwacie poza obszarem sieci Natura 2000 zgodnie z art. 30 ust. 6 lit. b) rozporządzenia nr 1305/2013 lub – jeśli system ochrony Natura 2000 nie zapewnia ochrony gatunku lub biotopu – na obszarze sieci Natura 2000, pod warunkiem, że mikrorezerwat został wyznaczony zgodnie z przepisami odnoszącymi się do szczegółowych zasad tworzenia mikrorezerwatów, zarządzania nimi i ich ochrony oraz wyznaczania mikrorezerwatów i ich stref buforowych.

[...]”.

28 Punkt 61 tego rozporządzenia rady ministrów przewiduje:

„W celu otrzymania pomocy wnioskodawca powinien spełnić następujące warunki:

[...]

61.6. zgodnie z art. 2 pkt 14 rozporządzenia nr 702/2014 nie stwierdza się w odniesieniu do stanu na dzień 15 czerwca bieżącego roku żadnej z cech przedsiębiorstwa znajdującego się w trudnej sytuacji przewidzianych w przepisach ustanawiających szczegółowe zasady zarządzania Europejskim Funduszem Rolniczym Gwarancji, [EFRROW] i Europejskim Funduszem Morskim i Rybackim, a także pomocy przyznanej przez państwo i [Unię] na rzecz rolnictwa, rozwoju obszarów wiejskich i rybołówstwa w okresie programowania 2014–2020”.

Rozporządzenie rady ministrów nr 599 z dnia 30 września 2014 r.

29 Punkt 53 Ministru kabineta noteikumi Nr. 599 „par Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda, Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai, Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecība fonda, kā arī par valsts un Eiropas Savienības atbalsta lauksaimniecībai un lauku un zivsaimniecības attīstībai finansējuma administrēšanu 2014.–2020. gada plānošanas periodā” (rozporządzenia rady ministrów nr 599 w sprawie zarządzania finansowaniem z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, a także zarządzania finansowaniem pomocy przyznawanej przez państwo Unię Europejską na rzecz rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich i rybołówstwa w okresie programowania 2014–2020) z dnia 30 września 2014 r. (*Latvijas Vēstnesis*, 2014, nr 200), które to rozporządzenie zostało przyjęte na podstawie art. 5 ust. 7–9 ustawy o rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich, stanowi:

„Zgodnie z art. 2 pkt 14 rozporządzenia nr 702/2014 urząd ds. wspierania obszarów wiejskich nie przyznaje żadnej pomocy, jeżeli przy składaniu wniosku o przyznanie pomocy w odniesieniu do środków wymagających zbadania, czy wnioskodawca odpowiada statusowi przedsiębiorstwa znajdującego się w trudnej sytuacji, wnioskodawca ubiegający się o przyznanie pomocy ma przynajmniej jedną z następujących cech:

53.1. Ponad połowa kapitału spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (innej niż małe lub średnie przedsiębiorstwo, które istnieje od mniej niż trzech lat), została utracona wskutek skumulowanych strat, gdy w wyniku odliczenia skumulowanych strat od rezerw i wszystkich innych elementów uznawanych za część środków własnych przedsiębiorstwa, powstaje ujemna skumulowana kwota, która przekracza połowę subskrybowanego kapitału zakładowego, w tym premie emisyjne [...]

[...]”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 30 Spółka Piltenes meži jest właścicielem lasu o obszarze około 500 ha, na którym znajduje się obszar mający status mikrorezerwatu w rozumieniu łotewskiego uregulowania transponującego dyrektywę 2009/147. Ów mikrorezerwat został utworzony przez właściwy organ łotewski w celu przyczynienia się do zapewnienia ochrony głuszcza zwyczajnego (*Tetrao urogallus*), który jest gatunkiem dzikiego ptactwa.
- 31 W nieokreślonym dokładnie dniu spółka Piltenes meži złożyła do urzędu ds. wspierania obszarów wiejskich wniosek o przyznanie pomocy na 2015 r., w którym to wniosku zażądała przyznania płatności w celu zrekompensowania jej kosztów i utraconych dochodów związanych z istnieniem wspomnianego mikrorezerwatu.
- 32 Decyzją z dnia 1 czerwca 2016 r., utrzymaną w mocy decyzją z dnia 25 lipca tego samego roku, urząd ds. wspierania obszarów wiejskich oddalił ów wniosek o przyznanie pomocy, co uzasadnił tym, że właściwe łotewskie uregulowania wykluczały, by taką płatność przyznać przedsiębiorstwu znajdującemu się w trudnej sytuacji, oraz tym, że w niniejszym wypadku spółkę Piltenes meži należało uznać za takie przedsiębiorstwo, ponieważ analiza jej rocznych sprawozdań finansowych za rok 2014 wskazywała na straty stanowiące ponad 50% jej kapitału zakładowego.
- 33 W wyroku z dnia 24 marca 2017 r. administratīvā rajona tiesa (rejonowy sąd administracyjny, Łotwa) uwzględnił skargę na te dwie decyzje wniesioną przez spółkę Piltenes meži.
- 34 W wyroku z dnia 30 listopada 2017 r. Administratīvā apgabaltiesa (okręgowy sąd administracyjny, Łotwa), rozpatrujący środek odwoławczy, oddalił wniosek o przyznanie pomocy złożony przez spółkę Piltenes meži, co zasadniczo oparł na podanych niżej argumentach. Przede wszystkim stwierdził on, że płatność objęta wnioskiem miała być finansowana nie z budżetu państwa lub samorządu terytorialnego, lecz ze środków pochodzących z funduszu Unii, mianowicie EFRROW. Następnie wskazał on, że zgodnie z uregulowaniami Unii dotyczącymi EFRROW i wprowadzającymi je w życie łotewskimi uregulowaniami tymi środkami pieniężnymi należy zarządzać z poszanowaniem reguł Unii dotyczących kontroli pomocy państwa. Wreszcie, zauważył on, że zgodnie z tymi regułami przyznanie takiej pomocy, jak żądana w niniejszej sprawie, jest wykluczone w wypadku, gdy osoba składająca wniosek jest przedsiębiorstwem znajdującym się w trudnej sytuacji.
- 35 Spółka Piltenes meži wniosła skargę kasacyjną od tego wyroku, w której zakwestionowała w szczególności ocenę, że z jednej strony płatność, o której przyznanie się ubiegała, należy uznać za pomoc państwa, a z drugiej strony taka pomoc państwa nie może zostać przyznana przedsiębiorstwu znajdującemu się w trudnej sytuacji.
- 36 W postanowieniu odsyłającym Augstākā tiesa (Senāts) (sąd najwyższy, Łotwa) zastanawia się zasadniczo nad zakresem i powiązaniem przepisów prawa Unii, których zapewnienia wprowadzenia w życie dotyczy szereg łotewskich uregulowań mających zastosowanie w rozpatrywanym przez ten sąd sporze, i wskazuje on, że dwa sądy rozpoznające tę sprawę w pierwszej instancji i w postępowaniu odwoławczym zajęły w tej kwestii odmienne stanowiska.
- 37 Sąd odsyłający zastanawia się w szczególności w pierwszej kolejności, czy pomoc na wyrównanie lub zrekompensowanie kosztów i utraconych dochodów związanych z istnieniem na obszarach leśnych, które nie stanowią części obszaru Natura 2000, mikrorezerwatów utworzonych w celu

przyczynienia się do zapewnienia ochrony gatunków dzikiego ptactwa określonych w dyrektywie 2009/147, można uznać za pomoc wchodzącą w zakres art. 30 rozporządzenia nr 1305/2013.

- 38 Sąd ten precyzuje między innymi, że ową pomoc można raczej uznać za stanowiącą odszkodowanie lub rekompensatę za ograniczenie prawa własności i prawa wykonywania działalności gospodarczej danych osób w celu zapewnienia przestrzegania przepisów w dziedzinie ochrony środowiska, niż za pomoc Unii lub pomoc państwa. Latvijas Republikas Satversmes tiesa (trybunał konstytucyjny, Łotwa) ponadto zajął takie stanowisko w wyroku z dnia 19 marca 2014 r.
- 39 O ile taka pomoc, która ma być finansowana nie z budżetu państwa, lecz ze środków pochodzących z funduszu Unii, jest objęta zakresem art. 30 rozporządzenia nr 1305/2013, sąd odsyłający zastanawia się w drugiej kolejności, czy jej przyznanie może podlegać warunkowi, że osoby wnioskujące o otrzymanie takiej pomocy nie są przedsiębiorstwami znajdującymi się w trudnej sytuacji, zgodnie z wymogami wprowadzonymi przez Komisję w art. 1 i 2 rozporządzenia nr 702/2014.
- 40 Sąd ten uważa w tym względzie, że chociaż Komisja słusznie zmierzała do ochrony środków finansowych Unii i zapewnienia ich optymalnego wykorzystania poprzez wprowadzenie takiego warunku, to rozporządzenie nr 702/2014 jest dotknięte istotną wadą, ponieważ owa instytucja nie dokonała wyważenia celów realizowanych w ten sposób przez Komisję, po pierwsze, z prawem własności zagwarantowanym w art. 17 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”) oraz, po drugie, z ogólnymi zasadami równego traktowania i proporcjonalności lub przynajmniej nie zapewniła właściwej równowagi między tymi celami a, po pierwsze, wspomnianym prawem własności i, po drugie, wspomnianymi zasadami. W przeciwieństwie do wszystkich pozostałych osób, na które nałożono obowiązki prawne i gospodarcze mające cel w zakresie ochrony środowiska, przedsiębiorstwa znajdujące się w trudnej sytuacji zostałyby w sposób nieuzasadniony, z powodów dotyczących sytuacji ekonomicznej i finansowej, w jakiej się znajdują, pozbawione możliwości uzyskania odszkodowania lub rekompensaty, jakiej mogą żądać.
- 41 W tych okolicznościach Augstākā tiesa (Senāts) (sąd najwyższy) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1) Czy płatności z tytułu mikrorezerwatów utworzonych na obszarze leśnym w związku z realizacją celów dyrektywy [2009/147] są objęte zakresem art. 30 ust. 6 [rozporządzenia nr 1305/2013]?
 - 2) Czy przyznanie rekompensaty z tytułu mikrorezerwatów utworzonych w związku z realizacją celów dyrektywy [2009/147] podlega ograniczeniom nałożonym na płatności dla przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji przez [rozporządzenie nr 702/2014]?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

- 42 Poprzez pytanie pierwsze sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy art. 30 rozporządzenia nr 1305/2013 należy interpretować, biorąc pod uwagę w szczególności ust. 6 tego artykułu, w ten sposób, że objęta wnioskiem pomoc z tytułu mikrorezerwatu utworzonego w lesie w związku z realizacją celów dyrektywy 2009/147 wchodzi w zakres stosowania tego art. 30.
- 43 W tym względzie art. 30 ust. 1 rozporządzenia nr 1305/2013 przewiduje, że wsparcie może być udzielane rocznie na hektar użytków rolnych lub na hektar lasu w celu rekompensowania beneficjentom dodatkowych kosztów i utraconych dochodów w wyniku niedogodności na danych obszarach, związanych z wdrażaniem dyrektyw 92/43, 2000/60 i 2009/147.
- 44 Ponadto art. 30 ust. 6 stanowi odpowiednio w lit. a) i b), że obszary, które kwalifikują się do płatności w ramach takiego wsparcia, obejmują z jednej strony obszary rolne i leśne sieci Natura 2000 wyznaczone zgodnie z dyrektywami 92/43 i 2009/147, a także z drugiej strony inne wyznaczone obszary ochrony środowiska, na których mają zastosowanie środowiskowe ograniczenia działalności rolnej lub leśnej, przyczyniające się do wdrażania art. 10 pierwszej z tych dyrektyw.
- 45 W niniejszej sprawie z pytania pierwszego przedstawionego przez sąd odsyłający oraz z informacji zawartych w postanowieniu odsyłającym, streszczonych w pkt 30, 31 i 37 niniejszego wyroku, wynika, że obszar, którego dotyczy wnioski o przyznanie pomocy rozpatrywany w postępowaniu głównym, jest mikrorezerwatem utworzonym w celu przyczynienia się do zapewnienia ochrony jednego gatunku dzikiego ptactwa, lecz w lesie niestanowiącym części sieci Natura 2000.
- 46 Oczywiście taki obszar nie kwalifikuje się na podstawie art. 30 ust. 6 lit. a) rozporządzenia nr 1305/2013 do płatności w ramach wsparcia, o którym mowa w tym art. 30. Wspomniany art. 30 ust. 6 lit. a) przewiduje taką kwalifikowalność jedynie w odniesieniu do obszarów rolnych i leśnych w rozumieniu tego rozporządzenia lub ewentualnie uregulowań krajowych przyjętych na jego podstawie, które to obszary znajdują się na obszarach sieci Natura 2000 wyznaczonych zgodnie z dyrektywami 92/43 i 2009/147 (zob. podobnie wyrok z dnia 27 stycznia 2022 r., *Sātiņi-S*, C-234/20, EU:C:2022:56, pkt 27, 33, 35, 37).
- 47 Z powyższego wynika, że obszar niestanowiący części sieci Natura 2000, taki jak rozpatrywany w postępowaniu głównym, może w każdym razie kwalifikować się do płatności jedynie na podstawie art. 30 ust. 6 lit. b) rozporządzenia nr 1305/2013.
- 48 Niemniej jednak brzmienie tego przepisu nie pozwala samodzielnie ustalić, czy i ewentualnie na jakich warunkach może tak być.
- 49 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału należy zatem dokonać wykładni wspomnianego przepisu przy uwzględnieniu, oprócz jego brzmienia, także kontekstu, w jakim został umieszczony, oraz celów regulacji, której część stanowi (wyroki: z dnia 7 czerwca 2005 r., *VEMW i in.*, C-17/03, EU:C:2005:362, pkt 41; a także z dnia 21 stycznia 2021 r., *Niemcy/Esso Raffinage*, C-471/18 P, EU:C:2021:48, pkt 81).

- 50 W tym względzie należy przypomnieć, po pierwsze, że obszary kwalifikujące się na podstawie art. 30 ust. 6 lit. b) rozporządzenia nr 1305/2013 do płatności w ramach wsparcia przewidzianego w tym art. 30 to obszary ochrony środowiska inne niż obszary stanowiące część sieci Natura 2000, na których mają zastosowanie środowiskowe ograniczenia działalności rolnej lub leśnej, przyczyniające się do wdrażania art. 10 dyrektywy 92/43.
- 51 Z powyższego wynika, że kwalifikowalność tych obszarów do takiej płatności jest uzależniona z jednej strony od warunku, by dany obszar był obszarem ochrony środowiska, na którym mają zastosowanie środowiskowe ograniczenia działalności rolnej lub leśnej.
- 52 W niniejszej sprawie z informacji zawartych w postanowieniu odsyłającym, o których mowa w pkt 45 niniejszego wyroku, wynika, że bez uszczerbku dla ustaleń, jakich powinien dokonać sąd odsyłający, obszar rozpatrywany w postępowaniu głównym spełnia ten warunek, ponieważ stanowi obszar przyrodniczy, na którym mają zastosowanie środowiskowe ograniczenia działalności leśnej. Ściślej mówiąc, z informacji tych wynika, że ów obszar ten jest mikrorezerwatem, który został utworzony przez właściwy organ krajowy w lesie niestanowiącym części sieci Natura 2000 w celu przyczynienia się do zapewnienia ochrony gatunku dzikiego ptactwa i którego istnienie wiąże się z kosztami i utratą dochodów po stronie osoby będącej właścicielem tego lasu.
- 53 Z drugiej strony z art. 30 ust. 6 lit. b) rozporządzenia nr 1305/2013 wynika, że obszar objęty wnioskiem o wsparcie i ograniczenia środowiskowe mające zastosowanie na tym obszarze powinny przyczyniać się do stosowania przepisów art. 10 dyrektywy 92/43.
- 54 W niniejszej sprawie sąd odsyłający zastanawia się wśród innych elementów właśnie nad zakresem tej przesłanki, jak wynika to z brzmienia pierwszego przedstawionego przez ten sąd pytania oraz z informacji zawartych w postanowieniu odsyłającym, streszczonych w pkt 37 niniejszego wyroku.
- 55 Po drugie, art. 10 dyrektywy 92/43, do którego odsyła art. 30 ust. 6 lit. b) rozporządzenia nr 1305/2013, stanowi w akapicie pierwszym, że państwa członkowskie, w szczególności mając na względzie poprawę ekologicznej spójności sieci Natura 2000, dążą do zachęcania do zagospodarowywania elementów krajobrazu, które mają duże znaczenie dla dzikiej fauny i flory. W akapicie drugim tego przepisu uściślono również, że są to elementy, które ze względu na swą liniową lub ciągłą strukturę bądź pełnioną funkcję ostoi są istotne dla migracji, rozprzestrzeniania i wymiany genetycznej dzikich gatunków.
- 56 Ów art. 10 upoważnia zatem państwa członkowskie do przyjęcia środków mających na celu poprawę ekologicznej spójności sieci Natura 2000, jak stanowi również art. 3 ust. 3 dyrektywy 92/43.
- 57 Tymczasem z art. 3 ust. 1 tej dyrektywy wynika, że sieć ta ma obejmować nie tylko „specjalne obszary ochrony” siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków zwierząt lub roślin wymienionych odpowiednio w załączniku I i załączniku II do tej dyrektywy, lecz również „specjalne obszary ochrony” sklasyfikowane przez państwa członkowskie w celu przyczynienia się do ochrony gatunków dzikiego ptactwa zgodnie z dyrektywą 79/409, zastąpioną obecnie dyrektywą 2009/147.

- 58 Z powyższego wynika, że środki, do których przyjęcia są upoważnione państwa członkowskie na podstawie art. 10 dyrektywy 92/43 w celu poprawy ekologicznej spójności sieci Natura 2000, mogą dotyczyć zarówno siedlisk objętych zakresem dyrektywy 92/43, jak i gatunków dzikiego ptactwa objętych zakresem stosowania dyrektywy 2009/147, przy czym w tym ostatnim przypadku środki te mają uzupełnić środki, o których mowa w art. 2 i 3 dyrektywy 2009/147.
- 59 W niniejszej sprawie z informacji zawartych w postanowieniu odsyłającym, o których mowa w pkt 45 i 52 niniejszego wyroku, wynika, że bez uszczerbku dla weryfikacji, jakich powinien dokonać sąd odsyłający, taki jest cel mikrorezerwatu będącego przedmiotem postępowania głównego oraz środowiskowych ograniczeń działalności leśnej mających zastosowanie w tym mikrorezerwacie, ponieważ utworzenie tego mikrorezerwatu i wprowadzenie owych ograniczeń mają przyczynić się do zapewnienia ochrony głośca zwyczajnego (*Tetrao urogallus*), który jest gatunkiem dzikiego ptactwa objętym dyrektywą 2009/147.
- 60 Po trzecie, z art. 30 ust. 1 rozporządzenia nr 1305/2013 wynika, że, jak przypomniano w pkt 43 niniejszego wyroku, celem wsparcia, do którego odnosi się ten przepis, jest zrekompensowanie jego beneficjentowi dodatkowych kosztów i utraconych dochodów w wyniku niedogodności na danych obszarach, związanych z wdrażaniem dyrektyw 92/43, 2000/60 oraz 2009/147.
- 61 Ze wspomnianego przepisu jasno wynika, że wsparcie to może zostać przyznane w szczególności w przypadku, gdy obszar kwalifikujący się do płatności na podstawie art. 30 ust. 6 rozporządzenia nr 1305/2013 jest narażony na niedogodności związane z wdrażaniem dyrektywy 2009/147, jak wskazały w swoich uwagach na piśmie zarówno rząd łotewski, jak i Komisja.
- 62 Wspomniane wsparcie może zatem zostać przyznane w odniesieniu do takiego obszaru zarówno w przypadku, gdy jest on narażony na niedogodności związane z krajowym środkiem ochrony gatunku dzikiego ptactwa, który został przyjęty na podstawie dyrektywy 2009/147, jak i w przypadku, gdy środek ten został przyjęty na podstawie art. 10 dyrektywy 92/43, jak wskazano w pkt 58 niniejszego wyroku.
- 63 Po czwarte, ogólny cel strategicznego wsparcia rozwoju obszarów wiejskich realizowany w rozporządzeniu nr 1305/2013, określony w art. 1 ust. 1 tego rozporządzenia, został w szczególności skonkretyzowany, jak wynika z art. 6 ust. 1 rzeczonoego rozporządzenia i z jego tytułu III, do którego odsyła ten ostatni przepis, poprzez przyznaną państwom członkowskim możliwość podjęcia zespołu działań mających na celu realizację priorytetów unijnych.
- 64 Do tych działań zalicza się wsparcie przewidziane w art. 30 rozporządzenia nr 1305/2013, którego szczególnym celem jest, jak wskazano w motywie 24 tego rozporządzenia, przyznanie rolnikom i posiadaczom lasów wsparcia, aby pomóc im w uporaniu się ze szczególnymi niedogodnościami na danych obszarach wynikającymi z wdrażania dyrektyw unijnych zapewniających ochronę siedlisk przyrodniczych, siedlisk gatunków zwierząt i roślin, samych tych gatunków oraz wód.
- 65 Powyższy cel, sformułowany w sposób niewykluczający a priori żadnego rodzaju niedogodności związanych z wdrażaniem jednej z tych dyrektyw, jasno wskazuje, że wsparcie przewidziane w art. 30 może zostać przyznane w szczególności w przypadku, gdy takie niedogodności są związane z wprowadzeniem na objętym wnioskiem o to wsparcie obszarze środowiskowych ograniczeń działalności rolnej lub leśnej i służą przyczynieniu się do zapewnienia ochrony jednego gatunku dzikiego ptactwa objętego dyrektywą 2009/147, niezależnie od tego, czy u podstaw owych ograniczeń leży krajowe działanie podjęte na podstawie samej tej dyrektywy, czy też art. 10 dyrektywy 92/43.

- 66 Cel ten potwierdza zatem wykładnię art. 30 ust. 6 rozporządzenia nr 1305/2013, która wynika z różnych elementów o charakterze tekstowym i kontekstowym, których analizy dokonano w pkt 50–62 niniejszego wyroku.
- 67 W zakresie, w jakim ów sąd zastanawiał się ponadto – jak wynika z rozważań streszczonych w pkt 38 niniejszego wyroku – nad konsekwencjami prawnymi, jakie należałoby wyciągnąć z odszkodowawczego lub wyrównawczego charakteru pomocy takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym w świetle przepisów prawa pierwotnego lub wtórnego Unii dotyczących przyznawania pomocy publicznej, należy przypomnieć, po pierwsze, że celem art. 30 rozporządzenia nr 1305/2013, jak wskazano w pkt 43 i 60 tego wyroku, jest umożliwienie udzielania wsparcia w celu rekompensowania rolnikom i posiadaczom lasów kosztów, jakie ponoszą, i utraconych przez nich w wyniku niedogodności na danych obszarach dochodów, związanych z wdrażaniem dyrektyw 92/43, 2000/60 i 2009/147. Odszkodowawczy lub wyrównawczy charakter tej pomocy wynika zatem z samego jej celu, zamierzonego przez prawodawcę Unii (zob. podobnie wyroki: z dnia 30 marca 2017 r., *Lingurár*, C-315/16, EU:C:2017:244, pkt 26, 28; a także z dnia 27 stycznia 2022 r., *Sătiņi-S*, C-234/20, EU:C:2022:56, pkt 43), a zatem nie może podważyć ich kwalifikacji jako pomocy, która może zostać przyznana na podstawie uregulowań Unii dotyczących EFRROW.
- 68 Po drugie, z orzecznictwa Trybunału wynika, że ten odszkodowawczy lub wyrównawczy charakter nie wyklucza możliwości uznania takiej pomocy – w zakresie, w jakim jest ona finansowana z zasobów państwowych – za „pomoc państwa” w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, o ile spełnione są pozostałe przesłanki stosowania tego postanowienia (zob. podobnie wyrok z dnia 27 stycznia 2022 r., *Sătiņi-S*, C-238/20, EU:C:2022:57, pkt 40, 52).
- 69 W świetle całości powyższych rozważań na pytanie pierwsze należy odpowiedzieć w ten sposób, że art. 30 rozporządzenia nr 1305/2013 należy interpretować, biorąc pod uwagę w szczególności ust. 6 tego artykułu, w ten sposób, iż objęta wnioskiem pomoc z tytułu mikrorezerwatu utworzonego w lesie w związku z realizacją celów dyrektywy 2009/147 wchodzi w zakres stosowania tego art. 30.

W przedmiocie pytania drugiego

- 70 Poprzez pytanie drugie sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy rozporządzenie nr 702/2014 należy interpretować w ten sposób, że wykluczone jest uznanie za zgodną z rynkiem wewnętrznym objętej wnioskiem na podstawie rozporządzenia nr 1305/2013 pomocy z tytułu mikrorezerwatu utworzonego w lesie w związku z realizacją celów dyrektywy 2009/147 przez przedsiębiorstwo znajdujące się w trudnej sytuacji.
- 71 W tym względzie należy przypomnieć na wstępie, że pomoc, w której przedmiocie sąd odsyłający zwraca się do Trybunału o dokonanie wykładni rozporządzenia nr 702/2014, jest wsparciem, które jest objęte wnioskiem na podstawie art. 30 rozporządzenia nr 1305/2013. Chodzi zatem o wsparcie przewidziane w uregulowaniach Unii, a mianowicie w uregulowaniach dotyczących EFRROW.
- 72 Jednakże wsparcie to powinno zostać przyznane osobom, które wnoszą o skorzystanie z niego, nie bezpośrednio przez Unię, lecz za pośrednictwem państw członkowskich i zgodnie z przedkładanymi przez nie i zatwierdzonymi przez Komisję programami rozwoju obszarów wiejskich, jak wynika z art. 6 ust. 1–3 rozporządzenia nr 1305/2013 i jak Trybunał wskazał już zarówno w odniesieniu do tego rozporządzenia, jak i w odniesieniu do rozporządzenia, które zostało uchylone i zastąpione rozporządzeniem nr 1305/2013 [zob. podobnie wyroki: z dnia

30 marca 2017 r., *Lingurár*, C-315/16, EU:C:2017:244, pkt 21; z dnia 6 października 2021 r., *Lauku atbalsta dienests* (Pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej w rolnictwie), C-119/20, EU:C:2021:817, pkt 54–56].

- 73 Mechanizm ten sam w sobie stanowi odzwierciedlenie obowiązków dzielonych przez państwa członkowskie i Komisję, które zgodnie z art. 1 ust. 1 rozporządzenia nr 1305/2013 tworzą struktury wsparcia Unii dla rozwoju obszarów wiejskich, finansowane z EFRROW [zob. podobnie wyrok z dnia 6 października 2021 r., *Lauku atbalsta dienests* (Pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej w rolnictwie), C-119/20, EU:C:2021:817, pkt 57], przy czym zaznaczono, że wsparcie to może przybrać formę nie tylko finansowania z budżetu Unii, lecz również dodatkowego finansowania pochodzącego z zasobów państwowych.
- 74 Jak wynika z pkt 68 niniejszego wyroku, to dodatkowe finansowanie może zostać uznane, ze względu na państwowe pochodzenie przeznaczonych na nie zasobów, za pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, o ile spełnione są pozostałe przesłanki zastosowania tego postanowienia. Taka kwalifikacja pociąga za sobą zastosowanie wszystkich właściwych przepisów prawa Unii dotyczących pomocy państwa, chyba że w danym wypadku wspomniane finansowanie dotyczy operacji wchodzących w zakres stosowania art. 42 TFUE, w którym to wypadku jest ono wyłączone z zakresu stosowania tych przepisów zgodnie z art. 81 ust. 2 rozporządzenia nr 1305/2013.
- 75 Co się tyczy finansowania z budżetu Unii, należy zauważyć, że z art. 81 ust. 1 rozporządzenia nr 1305/2013 i z motywu 56 tego rozporządzenia, w świetle którego należy interpretować ten przepis, wynika, iż prawodawca Unii zamierzał również objąć je zakresem stosowania art. 107–109 TFUE, chyba że dotyczy ono operacji wchodzących w zakres stosowania art. 42 TFUE, jak wskazano w art. 81 ust. 2 wspomnianego rozporządzenia.
- 76 Ten wybór prawodawcy, który służy, jak wynika z art. 1 ust. 1 tego rozporządzenia, zapewnieniu koordynacji EFRROW z innymi instrumentami unijnymi, skutkuje objęciem w całości wsparcia na rzecz rozwoju obszarów wiejskich współfinansowanego z zasobów państwowych i z zasobów budżetu Unii wszystkimi właściwymi przepisami prawa Unii dotyczącymi pomocy państwa.
- 77 Do tych przepisów zaliczają się w szczególności przepisy rozporządzenia nr 702/2014, o których wykładnię zwraca się sąd odsyłający zasadniczo w celu ustalenia, czy pomoc objęta wnioskiem przedsiębiorstwa znajdującego się w trudnej sytuacji na podstawie art. 30 rozporządzenia nr 1305/2013, z tytułu mikrorezerwatu utworzonego w lesie w związku z realizacją celów dyrektywy 2009/147, wchodzi w zakres systemu wyłączeń ustanowionego w tym rozporządzeniu.
- 78 W tym względzie należy stwierdzić w pierwszej kolejności, że celem rozporządzenia nr 702/2014, jak wynika z samego jego tytułu, jest uznanie za zgodne z rynkiem wewnętrznym niektórych kategorii pomocy indywidualnej przyznawanej w sektorze rolnym, w sektorze leśnym i na obszarach wiejskich, a także w konsekwencji wyłączenie ich z ogólnego obowiązku zgłoszenia przewidzianego w art. 108 ust. 3 TFUE, pod warunkiem że ta pomoc indywidualna spełnia wszystkie warunki określone w tym rozporządzeniu (zob. podobnie wyrok z dnia 20 maja 2021 r., *Azienda Sanitaria Provinciale di Catania*, C-128/19, EU:C:2021:401, pkt 47).
- 79 Tego rodzaju rozporządzenie w sprawie wyłączeń nie wyklucza, by daną pomoc indywidualną wchodzącą w zakres jednej z kategorii wymienionych w tym rozporządzeniu, bez spełniania warunków pozwalających na uznanie jej za zgodną z rynkiem wewnętrznym na podstawie tego rozporządzenia w sprawie wyłączeń, można było jednak uznać za zgodną z rynkiem

wewnętrzny po przeprowadzeniu konkretnego badania, o ile pomoc ta została uprzednio zgłoszona Komisji (zob. podobnie wyroki: z dnia 5 marca 2019 r., Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, pkt 57, 59, 86, 87; a także z dnia 20 maja 2021 r., Azienda Sanitaria Provinciale di Catania, C-128/19, EU:C:2021:401, pkt 42).

- 80 W niniejszej sprawie z postanowienia odsyłającego nie wynika jednak, by takie uprzednie zgłoszenie zostało dokonane.
- 81 W drugiej kolejności z art. 1 ust. 1 lit. e) rozporządzenia nr 702/2014 w związku z art. 1 ust. 3 lit. a) tego rozporządzenia i w świetle motywu 60 tego rozporządzenia wynika, że wyłączenie wprowadzone tym rozporządzeniem ma zastosowanie do pomocy na rzecz leśnictwa, w tym pomocy współfinansowanej z EFRROW.
- 82 Rozporządzenie nr 702/2014 ma zatem zastosowanie w szczególności do wsparcia, o którym mowa w art. 30 rozporządzenia nr 1305/2013, a w szczególności do objętej wnioskiem na podstawie tego przepisu pomocy z tytułu mikrorezerwatu utworzonego w lesie w związku z realizacją celów dyrektywy 2009/147, takiej jak pomoc rozpatrywana w postępowaniu głównym.
- 83 Z powyższego wynika, że aby taka pomoc mogła zostać uznana za zgodną z rynkiem wewnętrznym na podstawie rozporządzenia nr 702/2014 i korzystać z wyłączenia przewidzianego w tym rozporządzeniu, musi ona spełniać wszystkie warunki, od których owo rozporządzenie uzależnia uznanie jej za zgodną ze wspólnym rynkiem.
- 84 Tymczasem warunki te obejmują zgodnie z art. 1 ust. 6 tego rozporządzenia wymóg, by wnioskodawca ubiegający się o taką pomoc nie był przedsiębiorstwem znajdującym się w trudnej sytuacji, z zastrzeżeniem szeregu wyjątków, z których żaden nie został przedstawiony w postanowieniu odsyłającym jako istotny w ramach sporu w postępowaniu głównym, czego zweryfikowanie należy jednak do sądu odsyłającego.
- 85 Ponadto z definicji pojęcia „przedsiębiorstwa znajdującego się w trudnej sytuacji” zawartej w art. 2 pkt 14 tego rozporządzenia wynika, że pojęcie to obejmuje w szczególności spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, których połowa subskrybowanego kapitału zakładowego została utracona wskutek skumulowanych strat, czyli kryterium, na którego podstawie właściwy organ krajowy odmówił przyznania pomocy będącej przedmiotem postępowania głównego, jak wynika z informacji zawartych w postanowieniu odsyłającym streszczonych w pkt 32 niniejszego wyroku.
- 86 Z powyższego wynika, że rozporządzenie nr 702/2014 należy interpretować w ten sposób, że pomocy na rzecz leśnictwa, a w szczególności objętej wnioskiem na podstawie art. 30 rozporządzenia nr 1305/2013 pomocy z tytułu mikrorezerwatu utworzonego w lesie w związku z realizacją celów dyrektywy 2009/147 przez przedsiębiorstwo znajdujące się w trudnej sytuacji w rozumieniu wspomnianego art. 2 pkt 14, nie można uznać na podstawie rozporządzenia nr 702/2014 za zgodną z rynkiem wewnętrznym.
- 87 W czwartej i ostatniej kolejności w zakresie, w jakim sąd odsyłający okazuje się mieć wątpliwości co do ważności tego wyłączenia w świetle prawa własności i ogólnych zasad równego traktowania i proporcjonalności, jak wynika z rozważań streszczonych w pkt 40 niniejszego wyroku, należy przede wszystkim zauważyć, że z analizy rozporządzenia nr 702/2014 wynika, iż wspomniane wyłączenie nie jest oparte na celu służącym ochronie zasobów Unii, co do którego sąd ten zastanawia się, czy nie został on niesłusznie uprzywilejowany kosztem tego prawa i tych dwóch zasad ogólnych.

- 88 Jak wynika bowiem z motywu 16 tego rozporządzenia, w którym wyjaśniono rację bytu wykluczenia przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji z możliwości skorzystania z wyłączenia wprowadzonego we wspomnianym rozporządzeniu, z zastrzeżeniem wyjątków, o których mowa w pkt 84 niniejszego wyroku, wykluczenie to ma na celu zagwarantowanie, że cała pomoc, o którą wnoszą takie przedsiębiorstwa, zostanie zbadana w sposób wyłączny i wewnętrznie spójny w świetle wszystkich szczególnych przepisów proceduralnych i materialnych, które zostały wdrożone w konkretnym celu uwzględnienia w odpowiedni sposób szczególnej sytuacji, w jakiej znajdują się te przedsiębiorstwa. Jedynym celem i konsekwencją wspomnianego wykluczenia nie jest zatem zakazanie w sposób ogólny przedsiębiorstwom znajdującym się w trudnej sytuacji przyznania im pomocy na rzecz leśnictwa, gdyż przeciwnie, taka możliwość pozostaje dla nich otwarta, z poszanowaniem tych przepisów, lecz skutkuje ono tym, że rozporządzenie nr 702/2014 nie ma zastosowania do tej pomocy, gdy ubiegają się o nią te przedsiębiorstwa.
- 89 Następnie należy zauważyć, że same wspomniane przepisy mają na celu zagwarantowanie, by pomoc, która może zostać przyznana przedsiębiorstwom znajdującym się w trudnej sytuacji, spełniała warunki pozwalające na uznanie tej pomocy za zgodną z rynkiem wewnętrznym, przy czym należy przypomnieć, że przyznanie takiej pomocy nie stanowi prawa, z którego korzystają przedsiębiorstwa, ponieważ przyznanie pomocy państwa jest co do zasady zakazane przez traktat FUE, lecz uprawnienie przyznane władzom publicznym, w przypadkach gdy pomoc ta realizuje jeden z celów leżących we wspólnym interesie określonych w art. 107 ust. 3 TFUE i spełnia warunki przewidziane w obowiązujących przepisach. Wynika stąd w szczególności, że państwa członkowskie, będąc uprawnione do przyznawania pomocy współfinansowanej z EFRROW na podstawie art. 30 rozporządzenia nr 1305/2013, nie są do tego zobowiązane, lecz przeciwnie, dysponują w tym celu zakresem uznania [zob. podobnie wyroki: z dnia 6 października 2021 r., *Lauku atbalsta dienests (Pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej w rolnictwie)*, C-119/20, EU:C:2021:817, pkt 56; z dnia 27 stycznia 2022 r., *Sātiņi-S*, C-234/20, EU:C:2022:56, pkt 40, 66; a także z dnia 27 stycznia 2022 r., *Sātiņi-S*, C-238/20, EU:C:2022:57, pkt 36].
- 90 Niemniej jednak z tego zakresu uznania należy korzystać w granicach wyznaczonych przepisami tego rozporządzenia (zob. podobnie wyrok z dnia 30 marca 2017 r., *Lingurár*, C-315/16, EU:C:2017:244, pkt 18) i z poszanowaniem zasad ogólnych prawa Unii (zob. analogicznie w odniesieniu do przyznania finansowania, które może zostać przyznane na podstawie innego funduszu Unii niż EFRROW, wyrok z dnia 27 stycznia 2022 r., *Zinātnes parks*, C-347/20, EU:C:2022:59, pkt 61).
- 91 Wreszcie, w tym względzie nie można uznać, że szczególne traktowanie w rozporządzeniu nr 702/2014 przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji samo w sobie narusza prawo własności zagwarantowane w art. 17 karty lub ogólne zasady równego traktowania i proporcjonalności.
- 92 Po pierwsze, Trybunał orzekł już bowiem, że skoro prawo własności nie jest prerogatywą absolutną, to korzystanie z niego może być przedmiotem, na warunkach przewidzianych w art. 52 ust. 1 karty, ograniczenia uzasadnionego celem interesu ogólnego uznanym przez Unię, takim jak wynikający ze środka krajowego środka przyjętego w celu ochrony przyrody i środowiska na podstawie dyrektyw 92/43 lub 2009/147, przy czym osoba, której prawo własności jest przedmiotem takiego ograniczenia, nie musi w każdym przypadku otrzymać rekompensaty i w szczególności wsparcia na podstawie art. 30 rozporządzenia nr 1305/2013 (zob. podobnie wyroki z dnia 27 stycznia 2022 r.: *Sātiņi-S*, C-234/20, EU:C:2022:56, pkt 62–66; *Sātiņi-S*, C-238/20, EU:C:2022:57, pkt 32–36). Niemniej jednak w sytuacji, gdyby środek krajowy przyjęty

w celu ochrony przyrody i środowiska naturalnego na podstawie dyrektyw 92/43 lub 2009/147 skutkował utratą wartości danego gruntu, w związku z czym byłby on zbliżony do pozbawienia własności, właściciel tego gruntu, ze względu na występowanie sytuacji wdrożenia prawa Unii, miałby prawo do odszkodowania zgodnie z art. 17 karty (zob. podobnie wyrok z dnia 9 czerwca 2016 r., Pesce i in., C-78/16 i C-79/16, EU:C:2016:428, pkt 85, 86).

- 93 Po drugie, okoliczność, że przedsiębiorstwom, których prawo własności jest przedmiotem ograniczenia wynikającego z krajowego środka przyjętego w celu ochrony przyrody i środowiska naturalnego na podstawie dyrektyw 92/43 lub 2009/147, może zostać przyznana pomoc, której zgodność z rynkiem wewnętrznym zależy od odmiennych warunków w zależności od tego, czy przedsiębiorstwa te znajdują się w trudnej sytuacji, jest uzasadniona odmienną sytuacją, w której znajdują się te dwie kategorie przedsiębiorstw w świetle przepisów prawa Unii dotyczących pomocy państwa.
- 94 Biorąc bowiem pod uwagę trudności gospodarcze lub finansowe, jakie napotyka te przedsiębiorstwa, uzasadnione jest poddanie pomocy, która może zostać im przyznana na szczególnych warunkach, badaniu zgodności z rynkiem wewnętrznym, co pozwala na uwzględnienie ich trudności i skutków, jakie mogą one za sobą pociągać (zob. analogicznie w odniesieniu do braku zastosowania rozporządzenia w sprawie wyłączeń innego niż rozporządzenie nr 702/2014 do przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji wyrok z dnia 27 stycznia 2022 r., Zinātnes parks, C-347/20, EU:C:2022:59, pkt 46–49, 57).
- 95 Ponadto brak zastosowania wyłączenia przewidzianego w rozporządzeniu nr 702/2014 do przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji nie jest sprzeczny z ogólną zasadą proporcjonalności. Niezależnie bowiem od jego odpowiedniego charakteru, który wynika z poprzedniego punktu niniejszego wyroku, nie można uznać, że wykracza on poza to, co jest konieczne do osiągnięcia celu, któremu on służy, ponieważ, jak wskazano w pkt 79 i 88 tego wyroku, nie stoi on na przeszkodzie temu, by przedsiębiorstwom tym przyznano pomoc na rzecz leśnictwa lub pomoc na rzecz przedsiębiorstw zagrożonych, o ile taka pomoc spełnia warunki przewidziane w przepisach dotyczących pomocy państwa, które mają zastosowanie do tych przedsiębiorstw.
- 96 Biorąc pod uwagę całość powyższych rozważań, na pytanie drugie należy odpowiedzieć, że rozporządzenie nr 702/2014 należy interpretować w ten sposób, że wykluczone jest uznanie za zgodną z rynkiem wewnętrznym na podstawie tego rozporządzenia objętej wnioskiem na podstawie rozporządzenia nr 1305/2013 pomocy z tytułu mikrorezerwatu utworzonego w lesie w związku z realizacją celów dyrektywy 2009/147 przez przedsiębiorstwo znajdujące się w trudnej sytuacji w rozumieniu art. 2 pkt 14 rozporządzenia nr 702/2014.

W przedmiocie kosztów

- 97 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (siódma izba) orzeka, co następuje:

- 1) **Artykuł 30 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 należy interpretować, biorąc pod uwagę w szczególności jego ust. 6, w ten sposób, że objęta wnioskiem pomoc z tytułu mikrorezerwatu utworzonego w lesie w związku z realizacją celów dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa wchodzi w zakres stosowania tego art. 30.**
- 2) **Rozporządzenie Komisji (UE) nr 702/2014 z dnia 25 czerwca 2014 r. uznające niektóre kategorie pomocy w sektorach rolnym i leśnym oraz na obszarach wiejskich za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 [TFUE] należy interpretować w ten sposób, że wykluczone jest uznanie za zgodną z rynkiem wewnętrznym na podstawie tego rozporządzenia objętej wnioskiem na podstawie rozporządzenia nr 1305/2013 pomocy z tytułu mikrorezerwatu utworzonego w lesie w związku z realizacją celów dyrektywy 2009/147 przez przedsiębiorstwo znajdujące się w trudnej sytuacji w rozumieniu art. 2 pkt 14 rozporządzenia nr 702/2014.**

Podpisy